

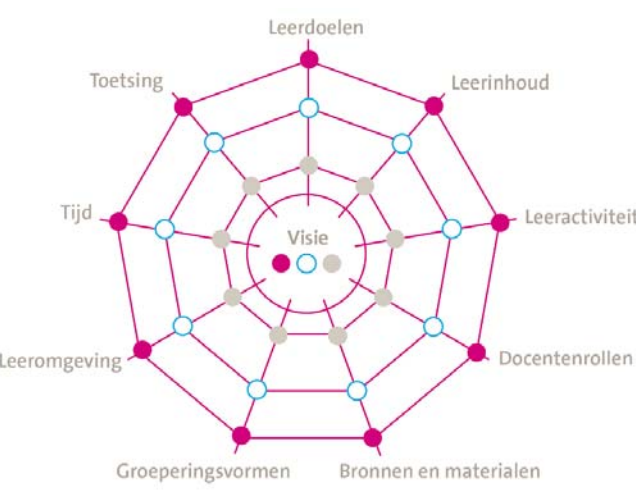

Formatieve evaluatie bij voortgezet lezen: het voeren van leesgesprekken

SLO • nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling

Joanneke Prenger | SLO
Gabriëlle van den Brink | Dom Helder Camaraschool

slo

Leerdoelen

Toetsing

Leerinhoud

Leeractiviteiten

Docentenrollen

Bronnen en materialen

Groeperingsvormen

Leeromgeving

Tijd

Visie

Legenda:

- Macro (nationaal niveau)
- Meso (schoolniveau)
- Micro (lesniveau)

<http://curriculumontwerp.slo.nl/spinnenweb>

slo

slo • nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling

Doelen

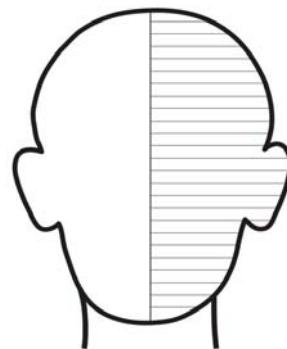
- Wat is formatieve evaluatie (Joanneke)
- Leesgesprekken als vorm van formatieve evaluatie (Joanneke)
- Leesgesprekken inzetten bij leesmotivatie (Gabriëlle)

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Formatief evalueren volgens jou

Schrijf/teken twee minuten
lang alles (op) wat er in je
opkomt als je aan het
onderwerp **Formatief
evalueren in je les** denkt.

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Formatief evalueren volgens jou

1. Schrijf achter elkaar door.
2. Concentreer je op het onderwerp.
3. Maak je niet druk om taalfouten.
4. Heb je even geen gedachten over het onderwerp, schrijf dan net zolang het woord 'toets' op tot je wel weer gedachten over het onderwerp hebt.

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Formatief evalueren

Duo's

- ☞ Wat hebben jullie opgeschreven?
- ☞ Noteer op **www.menti.com** (code **661646**) jullie gezamenlijke top-3 kernwoorden.

Plenair

- ☞ Wat is (belangrijk bij) formatieve evaluatie?

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Techniek – waar staat de leerling?

In te zetten aan begin / einde van de les

Begin wat weet de leerling al / wat wil de leerling weten?

Einde wat is er geleerd / wat wil de leerling weten?

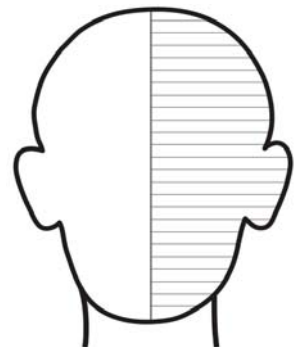
slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Techniek – waar staat de leerling?

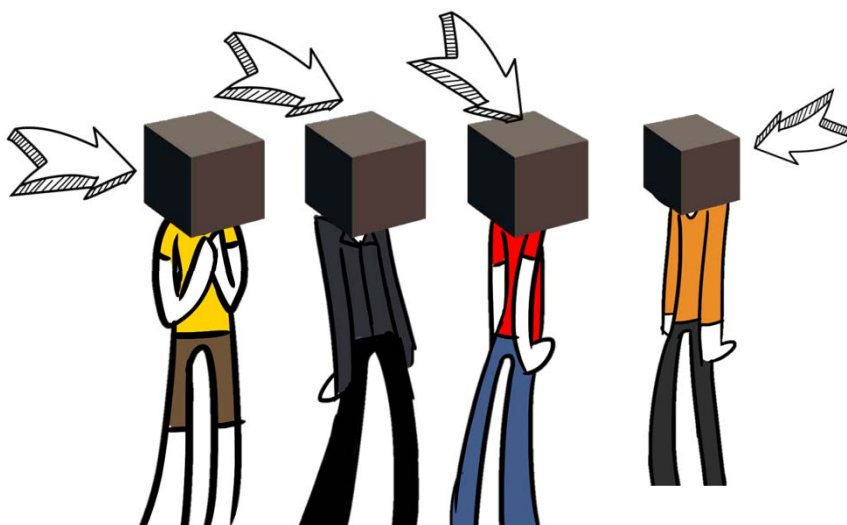
Schrijf/teken twee minuten lang alles wat er in je opkomt als je aan het onderwerp '**De kringloop van het water**' denkt.

- Denk alleen aan het onderwerp.
- Blijf schrijven.
- Maak je niet druk om taalfouten.
- Weet je even niets, schrijf dan net zolang het woord '**regen**' op tot je weer wat weet over de waterkringloop.

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

slo Met dank aan VSO Mariëndael Arnhem

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Inside the black box

Moet je
dan niet
toetsen?

Integendeel je
toetst, je
analyseert veel
vaker!

Zet toetsen/
evaluaties zo in
dat zowel de
leerling als de
leraar ervan leert

De leraar heeft
informatie
nodig om betere
beslissingen
te kunnen
nemen.
En de leerling
heeft informatie
nodig om het
beter
te gaan doen om
zijn leerdoelen
bij te kunnen
stellen.

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Formatieve evaluatie

Het verzamelen van gegevens om te achterhalen waar een leerling staat in zijn leerproces en om onderwijs op maat te geven.

Feed up Waar moet de leerling naartoe?

Feedback Waar staat de leerling nu?

Feed forward Hoe komt de leerling naar de gewenste situatie?

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Formatieve evaluatie

Het verzamelen van gegevens om te achterhalen waar een leerling staat in zijn leerproces en om onderwijs op maat te geven.

Drie belangrijke actoren:

- Docent
- Leerling
- Medeleerling

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Where
am I
going?

Zelf achterhalen van succescriteria

Leerdoel

De leerling presenteert op een overtuigende manier aan een bekend publiek over een onderwerp dat dicht bij hem/haar staat.

Leeractiviteit

Boekenpitch om jouw boek te laten verfilmen

Doelgroep

2^e of 3^e klas voortgezet onderwijs

Opdracht

Hoe maak je leerlingen duidelijk hoe ze een goede boekenpitch kunnen houden?

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Where
am I
going?

**Voorbeelden zijn cruciaal voor het verhelderen,
delen en begrijpen van leerdoelen en
succescriteria.**

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Where
am I
now?

Voorbeeld: check begrip

Voetbal is oorlog

Hier is sprake van een:

- A. metafoor
- B. metonymia
- C. personificatie
- D. vergelijking

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

How do I
close the
gap?

Gouden tips voor het geven van feedback

Feedback moet:

- 👉 denken veroorzaken.
- 👉 altijd herleidbaar zijn aan de leerdoelen en succescriteria.
- 👉 richting geven aan hoe te verbeteren = feed forward.
- 👉 behapbaar zijn.
- 👉 de leerling meer tijd kosten dan de leraar.
- 👉 mogelijkheden bieden om te verwerken én te ontwikkelen.

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

How do I
close the
gap?

Mogelijke technieken

- Matching (zie voorbeeld)

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Home nederlands.slo.nl/leesgesprekken Wat is je zoekopdracht?

 Nederlands

Leesgesprekken
30-6-2015

Doel van leesgesprekken
Referentiekader Taal: lezen
Gesprekken over leesvaardigheid
Gesprekken over leesomgeving
Gesprekken over leesvoorkeur
Zelf leesgesprekken voeren
Meerwaarde van leesgesprekken
Achtergrondinformatie

Sector
Basisonderwijs

Vakgebied
Nederlands

Vakinhoud
Begripend lezen
Literatuur/Fictie

Leerplankundig thema
Referentieniveau
Doorlopende leerplannen
Praktische vaardigheden

Leesgesprekken
30-6-2015

"Je moet me helpen", zei de leerkracht tegen de leerling. "Wat zou ik kunnen doen om ervoor te zorgen dat jij lezen leuker gaat vinden en beter in lezen wordt?"

Leesgesprekken zijn gesprekken over lezen die je als leraar voert met individuele leerlingen of met (kleine) groepjes leerlingen.

Door leesgesprekken te voeren krijgt u:

- Zicht op de leerstijl van uw leerlingen
- Kennis van de leesvoorkeuren van uw leerlingen
- Een beeld van de onderwijsbehoefte van uw leerlingen op het gebied van lezen (formatieve evaluatie)

Dan tel ik het

En krijgen leerlingen:

- Eigenaarschap
- Inzicht in hun leesvaardigheid en motivatie

Samen met de leerling kom je tot ontdekkingen over hun leesontwikkeling, zoals het fragment *Dan tel ik het* van Tiemko laat zien!

Structuur van de website

- Doel van leesgesprekken
- Lees meer over het waarom van het voeren van leesgesprekken.
- Referentiekader Taal: lezen

In het Referentiekader beschreven wat kinderen op verschillende momenten in hun schoolloopbaan op

Contactpersoon
Jaaneke Pringer

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Leesgesprekken als vorm van formatieve evaluatie

- Leerdoelen verhelderen
- Effectieve activiteit om zicht op leren krijgen
- Feedback gericht op verder leren
- Bij gesprekken in een groepje: leerlingen stimuleren tot *peer-feedback*
- De leerling eigenaar van zijn eigen leesontwikkeling

Vragen stellen in een leesgesprek

- Vragen naar ervaringen van kinderen, naar gedachten en handelingen
- Niet vragen naar kennis
- Vragen vanuit je eigen nieuwsgierigheid, gericht op een helder beeld krijgen van de mogelijkheden van een kind
- Door je vraag kinderen stimuleren tot denken:
- Hoe zit dit? Kan het anders?

Begrijpen

Wijzer door de tijd

<http://nederlands.slo.nl/leesgesprekken/gesprekken-over-leesvaardigheid/groep-5-6/begrijpen>

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Analyseren (overleg in duo's)

- Waar werkt de leerling naartoe? (*Feed up*)
- Waar staat hij nou? (*Feedback*)
- Hoe komt hij op de gewenste situatie? (*Feed forward*)

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Begrijpen

Een woordenboek?

<http://nederlands.slo.nl/leesgesprekken/gesprekken-over-leesvaardigheid/groep-7-8/begrijpen>

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Analyseren (overleg in duo's)

- Waar werkt de leerling naartoe? (*Feed up*)
- Waar staat hij nou? (*Feedback*)
- Hoe komt hij op de gewenste situatie? (*Feed forward*)

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Leesomgeving

Meer spannende boeken (Ricardo groep 3-4)

<http://nederlands.slo.nl/leesgesprekken/gesprekken-over-leesomgeving/school>

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Analyseren (overleg in duo's)

- Waar werkt de leerling naartoe? (*Feed up*)
- Waar staat hij nou? (*Feedback*)
- Hoe komt hij op de gewenste situatie? (*Feed forward*)

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Leesvoorkeur

Wist jij dat, dat je zo geïnteresseerd was in onderzoek?

<http://nederlands.slo.nl/leesgesprekken/gesprekken-over-leesvoorkeur/groep-7-8>

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Analyseren (overleg in duo's)

- Waar werkt de leerling naartoe? (*Feed up*)
- Waar staat hij nou? (*Feedback*)
- Hoe komt hij op de gewenste situatie? (*Feed forward*)

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

• **Wat is het effect van leesgesprekken op de leesmotivatie van ongemotiveerde lezers in groep 7?**

SLO • nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling

slo

Contextanalyse

- Dom Helder Camaraschool
- Cito februari 2017
- Groepsbesprekingen
- *Vraag van leerkrachten: wat werkt echt?*

De rol van de leerkracht bij leesmotivatie

- Allington (2002): *De zes T's van effectieve leesinstructie: time, texts, teach, talk, tasks en test.*
- Van Steensel, Van der Sande, Bramer en Arends (2016): *Leesmotivatie-interventies zich moeten richten op de interesse en de autonomie van de leerling. Modererende variabele hierbij is de persoon die de interventie uitvoert.*

Onderzoeksopzet

- September
 - Nulmeting m.b.v. leesattitude vragenlijst (Aarnoutse).
- Oktober-januari
 - Interventie d.m.v. leesgesprekken tussen de taalcoördinator en ongemotiveerde lezers uit groep 7a.
 - Video-interactie begeleiding intern begeleider en taalcoördinator.

Discussievragen

- Wat zijn volgens jullie de verwachte opbrengsten van een leesgesprek?
- Hoe zou ik deze opbrengsten in beeld kunnen krijgen?
 - Zie ik die terug in een leesmotivatie-vragenlijst?
 - Of zijn er nog andere manieren waarop ik die in beeld kan krijgen?

Onderzoeksopzet

- September
 - Nulmeting m.b.v. leesattitude vragenlijst (Aarnoutse).
- Oktober-januari
 - Interventie d.m.v. leesgesprekken tussen de taalcoördinator en ongemotiveerde lezers uit groep 7a.
 - Video-interactie begeleiding intern begeleider en taalcoördinator.
- Januari/februari:
 - Tweede meting m.b.v. leesattitude vragenlijst.
 - Cito begrijpend lezen, DMT en woordenschat.
 - Evaluatiegesprek interventiegroep.

Meer informatie?

- Bezoek onze website
nederlands.slo.nl/themas/formatief-evalueren
nederlands.slo.nl/leesgesprekken

Joanneke Prenger | j.prenger@slo.nl

Gabrielle van den Brink | G.vandenBrink@vcog.nl

Op de hoogte blijven? Meld je aan op LNT@slo.nl

slo

slo nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling